

Họ và tên: Lớp:

PHIẾU HỌC TẬP SỐ 1

Tìm hiểu bài văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng đạo lý

Đọc bài viết sau và thực hiện các yêu cầu:

Ai cũng có một lần để sống, nhưng sống sao cho đúng, cho đẹp thì không phải là một điều dễ dàng. Thông điệp về lối sống cao đẹp ấy đã được cha ông ta gửi gắm qua câu tục ngữ: "Chết trong còn hơn sống đục". (1)

"Trong" và "đục" là hai từ trái nghĩa, chỉ trạng thái của sự vật. Nhưng khi đặt trong câu tục ngữ, lại mang ý nghĩa sâu sắc hơn. "Chết trong" là cái chết vinh quang, cao đẹp. Còn "sống đục" là sống hèn hạ, nhục nhã. Từ "còn hơn" ý muốn so sánh "chết trong" với "sống đục". Chúng ta thà chết trong vinh quang, cao đẹp còn hơn và phải sống mãi trong nhục nhã, hổ thẹn. (2)

Câu tục ngữ là một lời nhắn gửi đầy giá trị. Cuộc sống luôn tồn tại nhiều thử thách, đặt con người vào hoàn cảnh phải lựa chọn. Để giữ mình trong sạch, tránh xa cám dỗ, chúng ta cần phải có được lòng kiên định, ý thức được giá trị của bản thân và giữ gìn được nhân cách cao đẹp. (3)

Lối sống cao đẹp, xả thân vì nghĩa, thà chết trong chứ không chịu sống đục đã được chứng minh trong suốt chiều dài lịch sử dân tộc. Đứng trước quân phương Bắc, khi chúng hỏi Trần Bình Trọng có muốn làm vua đất Bắc không, ông đã mạnh mẽ phản đối và nói: "Ta thà làm hồn ma ở nước Nam còn hơn làm vua ở nước Bắc." Thời Pháp thuộc, mặc dù quân giặc dùng đủ thủ đoạn để dụ dỗ mua chuộc những người anh hùng như Nguyễn Trung Trực, Lê Thị Riêng, Phạm Hùng,... họ không cường quyết không đánh đổi lòng tự trọng vì lợi ích cá nhân của riêng mình.

Trong thời bình, lối sống cao đẹp còn được thể hiện ở phương diện coi trọng việc giữ gìn sức khỏe tinh thần và thể chất, đảm bảo rằng họ được đối xử với tôn trọng và công bằng.

Trường hợp cụ bà Đỗ Thị Mơ ở xã Lương Sơn, huyện Thường Xuân, tỉnh Thanh Hóa là một minh chứng rất rõ ràng. Mặc dù được xác nhận là hộ nghèo, nhưng bà đã từ chối được thoát khỏi tình trạng nghèo vì bà cảm thấy đủ khả năng tự lo cho cuộc sống của mình và muốn nhường lại lợi ích cho người nghèo hơn. Hay trường hợp một thành viên của một nhóm tình nguyện trong cộng đồng, Lê Anh Dũng, đã từ chối mọi sự giúp đỡ tài chính sau khi bị mất nghề làm vì dịch bệnh COVID-19. Dũng cho rằng, anh có khả năng tự mình vượt qua khó khăn và không muốn trở thành người người khác phải thương hại. (4)

Bên cạnh những tấm gương ngời sáng về lối sống cao đẹp, giàu lòng tự trọng thì thật đáng buồn khi trong thời đại ngày nay vẫn có những người lựa chọn lối sống hèn hạ, luồn cúi, sống một cách mờ nhạt và để bản thân mình "sống đục". Ta vẫn bắt gặp đâu đó những kẻ bất chấp đạo đức xã hội để làm những việc bán nước hại dân, những kẻ ăn gian hối lộ, rút lõi công trình, cấu cớ kém gây hậu quả nghiêm trọng chỉ vì lợi ích của bản thân và gia đình. Thật đáng buồn, đáng giận và đáng lên án. (5)

Trái đất có hơn bảy tỉ người, ai cũng đều được sinh ra và lớn lên nhưng mỗi người lại có một cuộc sống khác nhau, mang trên mình một giá trị khác nhau. Thật vậy, điều khiến cho mỗi người có giá trị khác nhau đó là cách suy nghĩ và hành động của họ. Đúng đắn từ trong suy nghĩ sẽ giúp cho mỗi người giữ được nhân cách, phẩm chất cao đẹp của mình. Sống sao cho sạch, cho xứng đáng với sự kỳ vọng và tin tưởng của người khác mới gọi là sống. Và nó cũng là thông điệp được gắm gửi qua câu tục ngữ: "Chết trong còn hơn sống đục". (6)

(Nhóm biên soạn)

PHIẾU HỌC TẬP SỐ 1

Tìm hiểu bài văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng đạo lí

Yêu cầu	Nội dung
1. Bài viết nghị luận về vấn đề gì?
2. Xác định bố cục 3 phần của bài viết (MB – TB – KB).
3. Vấn đề nghị luận được giới thiệu như thế nào trong đoạn (1)?
4. Người viết đã giải thích ý nghĩa của câu tục ngữ như thế nào ở đoạn văn (2)?
5. Trong đoạn văn (3), người viết thể hiện quan điểm, thái độ gì?
6. Lí lẽ, bằng chứng được trình bày như thế nào trong đoạn văn (4)
7. Người viết tiếp tục thể hiện quan điểm, thái độ nào ở đoạn văn (5)?
8. Trong đoạn (6), tác giả đã kết thúc bài viết như thế nào?
9. Nhận xét về sức thuyết phục của bài viết (qua cách triển khai vấn đề, cách sử dụng lí lẽ, bằng chứng)

PHIẾU HỌC TẬP SỐ 1

Tìm hiểu bài văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí

10. Qua phân tích bài viết mẫu, hãy rút ra yêu cầu về nội dung và hình thức của bà văn nghị luận một vấn đề tư tưởng, đạo lí.

Yêu cầu		Nội dung cụ thể
Nội dung	* Mở bài
	* Thân bài
	* Kết bài
Hình thức	* Kiểu bài
	* Bố cục
	* Chính tả, ngữ pháp

BẢNG KIỂM

Bài văn nghị luận về một vấn đề tư tưởng đạo lí

Họ và tên: Lớp:

Suy nghĩ về câu nói của danh tướng Trần Bình Trọng: “Ta thà làm ma nước Nam chứ không thèm làm vương đất Bắc.”

Yêu cầu	Câu hỏi kiểm tra	Tự đánh giá
Nội dung	1. Mở bài: Đã giới thiệu khái quát nội dung bài viết chưa? (Ở bài viết này câu nói của Trần Bình Trọng)	
	2. Thân bài: - Bài viết có giải thích rõ ràng, mạch lạc nội dung câu nói của Trần Bình Trọng không? - Phần chứng minh sử dụng lí lẽ và bằng chứng như thế nào? Có làm sáng tỏ được tính đúng đắn của câu nói không? - Đã khẳng định ý nghĩa và giá trị của câu nói và phê phán lối sống hèn hạ, cầu vinh chưa?	
	3. Kết bài: đã tổng hợp lại các ý đã nêu chưa? - Câu nói thể hiện khí phách và tinh thần gì của danh tướng nhà Trần? - Nêu bài học cho thế hệ trẻ ngày nay.	
Hình thức	- Bài viết có đủ bố cục 3 phần chưa? Dung lượng giữa các phần có cân đối, hợp lí không? - Bài viết có trình bày vấn đề, nêu được ý kiến, lí lẽ và bằng chứng theo trình tự hợp lí, lô gic không? - Bài viết có bao nhiêu lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp, diễn đạt?	
Đánh giá chung	- Bài viết đáp ứng yêu cầu ở mức độ nào? - Theo em cần việc lựa chọn và trình bày dẫn chứng; sử dụng các câu chuyển đoạn có hợp lí, lô gic không? - Em thấy hứng thú hoặc khó khăn nhất khi thực hiện phần nào trong tiến trình thực hành viết.	